

2. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16 квітня 1991 р. № 950-ХІІ, зі змінами та доповненнями.

3. Перехідна економіка: Монографія / В. М. Геєць, Є. Г. Панченко, Е. М. Лібанова та ін.; За ред. В. М. Гейця. – К.: Вища школа, 2003. – 591 с.

4. Кваша С. М., Голомша Н. Є. Конкурентоспроможність вітчизняної сільськогосподарської продукції на світовому аграрному ринку // Економіка АПК – 2006. – № 6. – 104 с.

Юлія ЯРМОЛЕНКО

м. Київ, Академія праці, соціальних відносин і туризму

ПЕРШОЧЕРГОВІ ЗАХОДИ СПРИЯННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Економічне зростання вирішує багато проблем суспільства, але ж воно повинно відбуватися у межах сталого розвитку, якій сприяє гармонійному використанню всіх ресурсів й забезпечує не ефемерний добробут населення, а добробут кожної людини. Необхідності сталого розвитку економіки, у тому числі й АПК, багато присвячено наукових праць. Теоретико-методологічні засади сталого розвитку суспільства й економічного зростання по суті були закладені ще у працях В. Вернадського, С. Подольського, Е. Денісона, Р. Солоу. Подальший розвиток ці засади отримали у працях Г. Дейлі – у напрямі економічної теорії сталого розвитку, Х. Хотелінга та Л. Гурвіца – в оцінці впливу на соціально-економічний розвиток екологічних факторів та розвитку теорії економічного механізму. Вагомий вклад у розвиток теоретичних, методологічних та науково-практичних основ із проблем сталого розвитку економіки внесли А. Третяк, М. Хвесик, Є. Хлобистов (забезпечення раціонального землекористування); І. Бистряков, О. Веклич, Л. Мельник, А. Чухно (розвиток основ екологічної економіки та екологічного регулювання); О. Бородіна, І. Гончаренко, О. Гудзинський, О. Єрмаков, А. Малиновський, Л. Мармуль, І. Прокопа, В. Юрчишин (соціально-економічний розвиток сільських територій). Важелі та інструментарії економічного забезпечення саме аграрного сектору досліджені у розробках таких вітчизняних учених як: О. Вишневської, О. Гаркуші, В. Голян, Б. Данилишина, М. Дем'яненка, М. Кропивка, П. Макаренка, М. Маліка, Л. Мельника, В. Плаксієнка, П. Саблука, Н. Сіренко, І. Топіхи, В. Топіхи, І. Червен, В. Шибаніна, О. Шибаніної, В. Юрчишина та інших.

Крім того, результати наукових досліджень були обговорені на різних конгресах, форумах, конференціях, семінарах. Але ж незважаючи на такі досягнення у науковій площині, у практичній сфері мало що змінюється на шляху сталого розвитку як економіки в цілому, так і в агропромисловому комплексі.

Саме український аграрний сектор сьогодні з потенціалом виробництва, який значно перевищує потреби внутрішнього ринку, з одного боку може стати так званим «локомотивом» розвитку національної економіки та її ефективної інтеграції в світовий економічний простір, а з іншого – сприяти зростанню доходів сільського населення, яке складає понад третину всього населення країни.

Аграрна сфера економіки – це система, яка формується шляхом поєднання аграрного виробництва і сільських територій, що забезпечують діяльність основних складових сталого розвитку: економічної, соціальної та екологічної. З погляду на сучасний європейський вектор розвитку України та наголосу на «єдності аграрного виробництва і сільських територій» у «Порядку денному на XXI століття» ООН таке поєднання є актуальним.

На нашу думку, однією з головних причин того, що аграрний сектор не став таким «локомотивом», є жорстке державне регулювання всіх економічних процесів у всіх сферах життєдіяльності країни. Тому необхідно обмежити втручання держави як в цілому в економіку України, так й в економіку АПК. Головним завданням державного регулювання відносно сталого розвитку АПК повинно стати встановлення правил взаємовідносин між державою і АПК. В першу чергу це стосується розробки таких принципів оподаткування, які будуть направлені на розвиток, а не на стагнацію цієї сфери економіки України (саме таке оподаткування діє сьогодні, за яким фіксований сільсько-господарський податок з 2016 р. збільшено у 21 раз).

На даний час українське сіло виживає не завдяки підтримки держави, а завдяки праці індивідуальних домогосподарств. І на шляху підтримки цих господарств повинні стати сільськогосподарські кооперативи (на сьогодні вони практично припинили своє існування), які дозволять створити ринкові умови з ціноутворення закупівель продукції індивідуальних домогосподарств. Тем самим буде припинено продаж селянами своєї продукції практично за «бросовими» цінами.

Однією з основних причин не впровадження основних принципів сталого розвитку є також відсутність системи інституціонального забезпечення цих принципів.

До інституціональних проблем необхідно віднести: нестабільність (а вірніше відсутність) аграрної реформи; вдосконалення земельних відносин; координацію та інтеграцію всіх трьох складових сталого розвитку; інтеграцію екологічної політики в аграрну політику; підвищення ефективності системи управління аграрною сферою; розвиток кооперації і інтеграції; державне екологічне регулювання в аграрній сфері; цінову політику; відсутність державного органу для координації та інтеграції екологічної політики в аграрну; відсутність недержавних структур захисту інтересів селян. Наявність інституціональних проблем має свої наслідки і результати у розвитку аграрної сфери.

Ще важливою причиною по суті відсутності сталого розвитку агропромислового комплексу є проблема формування механізму його економічного забезпечення в контексті раціонального використання та відтворення природних ресурсів.

Сьогодні для АПК України обмежено доступ до кредитних ресурсів, а відсоткова ставка перевищує 30% річних [3]; відсутня компенсація по кредитах цього сектору економіки, не передбачена також підтримка племінного стада і відсутні прямі дотації. Для порівняння, загальний обсяг підтримки аграрного сектору у країнах Європейського Союзу у 2013–2014 роках склав біля 60 млрд. євро щорічно, а це майже 526 євро/га (або 20% від валової продукції АПК). В Україні цей показник складає 20–30 євро/га. В Японії 50% валової сільськогосподарської продукції компенсується державою за рахунок різних програм державної підтримки, у Терції – 28%, Канаді 18%, США – 7%. Вартість грошей для сільськогосподарських товаровиробників складає у США – 2%, Європі – до 5–7%, а у Росії діє програма компенсації на загальну суму 1,6 млрд. доларів у 2015 році [1].

Стратегічними цілями економічного забезпечення в аграрній сфері, на нашу думку, повинні стати:

– створення ринкового економічного механізму, який би сприяв формуванню капіталу аграрної сфери в усіх його проявах для забезпечення продовольчої безпеки держави;

– підтримання ландшафтного, рекреаційного, туристичного та культурно-історичного потенціалу сільських територій.

Таким чином, досягнення економічного зростання в аграрній сфері економіки України повинно відбуватися у межах його сталого розвитку, що можливе за умов чіткої взаємодії всіх елементів економічного механізму.

Література:

1. Бакуменко А., Кучер Н., Давиденко В., Юрченко П. [Інтернет ресурс] www.marketing-ua.com/articles.php?Article=4570.
2. Джеффри Сакс [Інтернет ресурс] www.cnr.Com.Ua/?aid=121402&_id=5.
3. Укрдержкомстат [Інтернет ресурс] www.go.Mail.ru/sefrch?fr2=amigo&frguery&g=Укрдержкомстат&gp=820307.